

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1565. Soc. 26.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

nos transegit, pransus nobiscum in triclinio. Habita Latina panegyris in eius laudem. Defensæ theses Philosophicæ, dignatus est ipse urgere defendentem. Clausit solemnitate ecloga Latina, quam Magister paraverat, scholasticis eximie personas inductas sustententibus.

17. Aliquot viri docti destinati ad enodandas difficultates oblatas in executione decretorum Concilii Tridentini, censuerunt è redditibus Collegiorum nostræ Provinciæ aliquid detrahendum ad juvandam sustentationem Seminariorum, quæ fundari jubet idem Concilium. Verum id in nostris Collegiis locum non habere palam est factum, cum fuerint excepta, quod sint ipsa quædam Seminariorum Christiana reipublica.

Annus 1565. Soc. 26.

Unde vigesima Januarii supremæ necessitati concessit Romæ Jacobus Lanius Præpositus Generalis. Cum de illius obitu fuit allatus nuncius, adhuc Almeirini regia morabatur. Illò vocati mense Martio Professi, in eo Conventu electuri, qui cum jure suffragii Comitibus universæ Societatis erant interfuturi. Cum inter eos designaretur à Patribus Michaël Turrianus Confessarius Regiæ, & res apparet ardua, Ludovicus Gonfalius Regiæ declaravit, quid Patres meditentur, nisi aliud foret ejus imperium. Cui Regina: molestum sibi carere suo Confessario, verum ut significaret, quantum amaret Societatem, anuere se Patrum voluntati.

2. Igitur Didacum Mironem Vice-Provincialem sunt comitati cum jure suffragii ad Generalis electionem Michaël Turrianus, & Marcus Georgius. Accessere Procurator Indiæ & Brasiliæ, ut moris erat, Ignatius Azebedius, & Provincie Procurator Franciscus Henriquius. Qui duo tamen in electione Generalis jus suffragii non habent. Terrestri itinere sunt profecti 29. Martii. Cardinalis nomine Regis nummos dedit ad viæ longæ sumptus sustentandos. Loco Mironis rexit provinciam Leo Henriquius.

3. Parmæ humanissime sunt excepti ab Alexandro Duce Farnesio, cui Turrianus peculiare dotes exposuit Serenissimæ Infantis Mariæ illius futuræ conjugis. Romæ Pius IV. Summus Pontifex adeuntes magnâ benevolentia significatione in colloquium admisit. Maximè recreatus Sebastiani Infantis manu scriptis ad se litteris, quas Patres tradiderunt. Habitu Generali Conventu 2. Julii præfectus est universæ Societati Moderator S. Franciscus Borgia. Didacus Miro factus Assistens Lusitanæ, Indiæ, & Brasiliæ. Provincialem novus Generalis constituit Leonem Henriquium eâ lege, ut auspicaretur Magistratum Januario anni sequentis.

4. Multa de novo inducæ, multa sublata. Decreto 85. prohibitum, ne quis uteretur ante suum nomen titulo *Dom.* Unus, qui ex præsentibus id sibi detraxit, erat Ignatius Azebedius. Etiam extinctum munus Superintendentis: nam in quolibet Collegio provectior aliquis sacerdos potestatem habebat Rectorem in multis coercendi, si opus esset: inde ortum, ut frequenter conquesti sint Rectores, vix sibi relictum aliud præter nomen. Ob similes querelas Provincialium jam non placuerant Commissarii. Tamen pro maximis Collegiis permissi Superintendentes. Nominatim Antonius Cordesius Castellanus, virtutibus, & obitu in officio charitatis apud Hispalenses insignis, præpositus est Superintendens Collegio Conimbricensi. Alius gradus regiminis aliquot annis perduravit: nam præerat Collegio post Rectorem, Vice-Rector, & Minister, quibus, ut nunc, addebatur Subminister. Munus Vice-Rectoris erat invigilare observantiæ rerum spiritualium, & absente Rectore, supplere ipsius vices. Ministri cura unice versabatur circa rem temporalem. Hæc omnia decursu temporis sunt conjuncta in unum Ministerium. Nec enim tanta partitio carebat incommodis, quæ docuit experientia.

Antonius Franco.

K

5. Ex

Introducitur
hora oratio-
nis, præter
duo examina.

Bulla de apo-
statis.

Leo conatur
extinguere
taurumachi-
am.

Episcopus
Mirandensis
adit Conim-
bricæ nostras
scholas.

Fiant leges
scholarum
Conimbricæ.

Episcopi Co-
nimbricenses
in nos bene-
volentia.

Archiepiscopi
Eborensis be-
nevolentia.

Moritur Pius
IV.

5. Ex facultate Congregationis introduxit Borgia horam integram orationis, quæ mente fit, præter examen conscientia, quod jam à prima institutione bis diversis temporibus usurpabatur. Consuetudinem hanc probavit Congregatio quarta decreto quinto.

6. Henricus Cardinalis obtinuit Regis nomine diploma Pontificium, quo Societas munita posset tanquam apostatas punire ab ipsa sponte sua abeuntes, vel migrantes ad quemvis alium Ordinem, excepto Carthusiano. Nam ad id tempus ducti vanis opinionibus hominum res nostras ignorantium multi faciles erant in Societate deferenda dicentes, obligationem ex votis simplicibus contractam non fundare in Societate jus activum cogendi, & compellendi ad observantiam eos, qui stare nollent iis, quæ voverant. Horum levitatem frænavit hoc Pontificis diploma, quo confirmata fuit Pauli III. Constitutio anni 1549. quæ incipit, *Licet debitum*: cujus meminit S. P. Ignatius in 2. p. Const. c. 4. §. 4. & 5. exprimens facultatem agendi contra apostatas, & præscribens modum eâ utendi.

7. Dum Principes degunt Almeirini, Senatus urbanus Ulyssipone paravit circum ad agitationem taurorum in reditum Principum, Leo Cardinalis Confessarius rem ut illicitam reprehendit, & punit scrupulis Principis conscientiam, qui permittat ludos tor vitæ plenos periculis. Commendavit ille Confessario, rem lentius examinaret: esse namque factos sumptus, & se nolle urbem contristare. Post consultos è senatoribus doctiores, cum hi pronuntiassent eos ludos esse licitos, non acquievit eorum sententiæ Confessarius, nisi cum moderamine adhibendi omnes curas, ut agitatio fieret nemine periclitante. Igitur amovendis infortuniis statuunt è tauris 17. ferociores 10. non mittendos in arenam, sed 7. mitiores: neminem ingressurum præter equites agitatores, & paucos pedites expeditos. Sic denique provisum, & abfuerit omne vitæ periculum.

8. Antonius Pinerius Mirandensis Episcopus jussus à Cardinali Academicam Conimbricensem cum potestate visitare, ut erat rerum nostrarum summus æstimator; voluit audire Magistros nostros tanquam amicus; neque enim jus ullum in nostras scholas est Visitatoribus Academicis. Exceptus plausu, qui tantum præfulem, & de nobis tam bene meritum decebat. Ad id tempus non erant leges speciales, seu, ut vocant, statuta harum scholarum: administrabantur aliquot decretis regis diverso editis tempore, quæ rebus mutatis erant parum consona. Id cum Leo significasset Cardinali, imperatum est leges condi ex decretis regis, Societatis Instituto, & experientiis Professorum. Has Regis nomine probavit Cardinalis.

9. Joannes Soarius Episcopus Conimbricensis redux è Concilio Tridentino, aliisque ad pia loca peregrinationibus nostros adeuntes maximis prosequitur laudibus, quod Andreæ Lamego à se gubernatori diocesis relicto se obtulerint ad examina è Concilii decreto subeunda: prudenter actum à gubernatore quod tam doctos, & humilitatis amantes viros sine ullo examine ad sua peragenda ministeria probaret. Cum id temporis essent dividenda præmia scholasticis, quæ de suo solitus impertiri, præfens fuit litterariæ solemnitati dramatis & orationum.

10. Eboræ cuncta procedebant faustis auspiciis. Joannes Mellus Archiepiscopus res nostras diligebat ex animo, dictitans, è suo reditu nullum collocari, ac distribui utilius, quam qui daretur nostro Collegio. Accepto diplomate Pontificis, quo Academicarum Rectores & Professores coguntur jurejurando fidem profiteri, Archiepiscopo rem memoravit Collegii Rector. Venit in templum nostrum, ubi tum à Rectore, tum à Professoribus excepit præstita juramenta. Præfens fuit tragediæ de Heli sacerdote, ejusque filiis. Die 9. Decembris humanis rebus exemptus est Pius IV. Pont. Max. à quo impetravit Cardinalis Henricus pro Eborensi Collegio, & Academia bonam partem redditum è redditibus templi Cathedralis detractam.

II. Ex

11. Ex eodem Collegio Didacus Cisnerius adivit Helviam, ubi missio-
nem habuit multâ omnium utilitate. Exceptus festivo cymbalorum pulsu. Præ-
ter conciones quater in hebdomada factas, docebat presbyteros moralem scien-
tiam. Inter Cisnerii dignas laude curas illa recensenda, quod contraxerit bo-
nam pecuniæ summam ad ædificandam misericordiæ domum in ea urbe; quæ
& fundationem Collegii nostri postulavit.

Missio.

12. Antonio Pinerio Episcopo Mirandensi suam diœcesim lustrante; duo
de nostris cum ipso Præsule animarum bono tanto fervore consuluerunt, ut Pi-
nerius domum reversus, vix ullis verbis & laudibus esset explicando duorum la-
bores. Perpensa Collegii paupertate, illi donavit in perpetuum cujusdam de
suis Ecclesiis redditum.

Antonii Pine-
rii in nos be-
neficia.

13. Eborensis Archiepiscopus jusserat, omnes animarum curiones, & qui
Capellaniis, ut vocant, gaudent, in Academia Gymnasium moralis doctrinæ
frequenter, ipsæque manu sua scripsit omnium Catalogum. Ut suo exemplo
alios ad id studium incitaret, semel audivit ejusdem scientiæ Professores; de-
inde reliqua Gymnasia condecoravit præsentia suâ, Academicis plausibus à Ma-
gistris & discipulis exceptus. Sequenti die initati Præsulem Provisor, Vicarius
Generalis, & aliquot Canonici eosdem Professores de questionibus scienti-
æ auscultarunt.

Eborensis Ar-
chiepiscopus
favet litteris.

14. Serenissima Maria ex Eduardo Infante Emmanuelis Regis filio, &
Elisabetha Brigantina genita nupsit hoc anno Alexandro Farnesio Duci Par-
mensi, nostro Confessario usque ad 8. Julii an. 1577. Sebastiano Moratio
Madeirensi, nondum solemniter professio, viro litteris, prudentiâ, & virtute in-
signi, dein Episcopo Japonensi. Mariæ Principis vitam virtutibus ornatissimam
scripsit Sebastianus. Nostram Societatem illa singulariter dilexit, suisque filiis
Rainutio, & Eduardo hunc amorem reliquit velut hæreditarium.

Sebastianus
Moralis
Confessarius
Mariæ Par-
mensis.

15. Naves quatuor transfretarunt ad Indos: in eis sex vecti de nostris,
quorum nemo genere Lusitanus. Tagum egressi 25. Martii. Navem à Plagis
dictam conscenderunt Fernandus Alcarazius, Gabriel Oliverius, Castellani, &
Alexander Vallaregius Italus. Navem ab Spe Petrus Bonaventura Catalaunus,
Joannes Baptista Ribeira Castellanus, Petrus Argudus Valentianus. Omnes sex
erant sacerdotes. Hi Goam 18. Septembris, illi Cocinum tenuere 25. ejus-
dem mensis. Magnam stragem in utraque navi edidit morbi, maxima Patres
exempla in egentissimæ turbæ succurrendo.

Profecti ad
Indiam.

16. Bracharæ 7. Augusti desideratus est P. Michaël Barrius ex Seniori-
bus Provinciæ. Floruit litteris & virtutibus. Postremis annis sustinuit vehe-
mentem tentationem de spe ponenda salutis æternæ, tam diu adversus ipsam
luctatus, ut fugaverit, tranquillissimæque emisit spiritum. Eboræ 17. Septem-
bris additur immortalibus Petrus Henriquius scholasticus Madeirensis, consan-
guineus P. Leonis Henriqui, adolescens spectatæ virtutis, quam notiore fecit
in valetudines, & acerba remedia: nam sic putruit ulceribus virulentis, ut
chirurgi avellerent ossa, & corruptam carnem. Cuncta pertulit animo invicto.

Moritur P.
Michaël Bar-
rius.

Petrus Hen-
riquis.

Annus 1566. Soc. 27.

I. Inter cetera nobis à Cardinali collata beneficia, unum fuit, quod nos libera-
verit habitatione Collegii inferioris ob locum parum salubrem incommo-
di nostrorum valetudini. Cum vellet Conimbricæ statuere Inquisitionis tri-
bunal, elegit artium Collegium in carcerem, perfoluto Societati pretio ad Gy-
mnasia ædificanda prope Collegium superius, lentè quidem fabricata eâ ampli-
tudine, quâ nunc videmus.

Deferitur
Collegium
inferius Co-
nimbricæ.

2. Incredibilis aviditas id temporis fuit nova condendi Collegia. An-
tonius Ludovici filius volebat Crati Collegium, Henricus Cardinalis Scalabi,
Dux Brigantinus Villavissosæ, Archipræsul Bracharensis diversis in oppidis ma-
Antonius Franco.

Fundationes
petuntur.